

TRANSILVANIA

(Buletin de tehnică a culturii.)

Problema Munților Apuseni

Cuvântare la Adunarea generală dela Abrud

de Prof. **Dr. IULIU MOLDOVAN.**

În zilele acestea se împlinesc 50 de ani, de când Asociațiunea noastră și-a ținut adunarea ei generală tot aici în Abrud și cuvine-se înainte de toate, să pomenim cu drag și cu adâncă recunoștință pe conducătorii de atunci ai „Astrei” în frunte cu neuitatul George Bariț și pe toți aceia, cari și-au dat sub scutul „Astrei” frățește mâna pentru înălțarea sufletelor și creșterea unei sorți mai bune pentru neam.

Ne bucurăm, că adunarea generală are loc în acest centru al Munților Apuseni și ni se dă astfel prilejul, de a dovedi din nou nu numai dragostea noastră pentru locuitorii acestor munți, dar și deosebitul nostru interes și grija ocrotitoare pentru soarta lor. De fapt Asociațiunea noastră, care înainte cuprindea în programul ei de muncă cu egală atențiune pe toți Românii din Ardeal și Banat, de o vreme încoace a crezut necesar, să-și concentreze în mod deosebit atențiunea asupra acelor ținuturi, unde primejdia de ordin etnic este mai mare, organele publice încă nu au putut desfășura în măsura cerințelor activitatea lor protectoare și unde deci populațiunea românească și interesele etnice în general sunt mai mult ca în alte părți avizate la intervențiunea noastră.

Ceea ce a îndemnat „Astra“ să-și îndrepte atențiunea deosebită asupra Banatului, Secuimii, Graniței de vest și Munților Apuseni, nu au fost însă în primul rând probleme de ordin economic. Urmărind evoluția numerică a neamului nostru, am constatat cu îngrijorare o reducere progresivă a natalității, accentuată în unele părți ale țării până la gradul deficitului de populație, iar studiul trecutului ca și fenomenele demografice, care se petrec în toate țările civilizate, dovedesc și ne avertizează, că soarta statelor și neamurilor, lupta între ele, nu o hotărăsc definitiv nici bogățiile lor materiale, nici eforturile diplomaților, ci forța numerică și calitativă a populației. Va veni vremea, când ne vom da seamă de însemnătatea fiecărui suflet de Român conștient și capabil de luptă și când risipa inutilă de capital biologic românesc nu va mai fi posibilă. Atunci se va înțelege și aprecia mai bine, pentru ce „Astra“ și-a ales biopolitica românească ca scop al activității sale, pentru ce a inițiat acțiunea de renaștere etnică în mândrul Banat și pentru ce a întreprins o acțiune de trezire la conștiința etnică originară în Secuime, unde cercetările noastre au stabilit fără posibilitate de contradicție, că mai mult de două treimi a populației secutești sunt de origine etnică română. Se va înțelege mai ușor atunci, pentru ce Asociațiunea noastră și-a îndreptat atențiunea asupra graniței de vest, unde în urma unui trecut mai vitreg ca oriunde pentru noi, o diabolică acțiune de maghiarizare a făcut să slăbească conștiința națională și să reducă sensibilitatea și rezistența etnică.

De sigur aici în Munții Apuseni nu avem nici primejdia iminentă a deficitului numeric și nici lipsă de conștiință etnică. E doar cel mai românesc ținut din Ardeal și Banat. Și totuși viața românească, energiile românești în acest mare și istoric ținut, înăbușite de mizerie, sunt deficitare. În loc să răsară din mijlocul lor fapte și personalități de seamă într-o proporție, care să fie cel puțin la nivelul celorlalte regiuni, lipsa unei ocrotitoare îndrumări și vitregia mediului opresc forțele mai de seamă în afirmarea lor, le deviază sau trosesc într-o cu totul disproporționată risipire pentru asigurarea minimumului de trai. În loc ca această re-

giune să fie un izvor de forțe etnice, revărsând spre locuri deficitare rezistență și conștiință națională, se trosese printr'o mortalitate excesivă un excedent, menit să completeze lipsurile de viață românească în alte părți.

S'ar părea, că vina pentru această stare dureroasă o poartă nu atât vitregia mediului și a vremurilor, ci incapacitatea firească, inferioritatea din punct de vedere biologic a populațiunii. Nu rareori se afirmă, chiar și de localnici, că locuitorii acestor munți ar fi vagabonzi din fire, stricați prin boli și mizerie, proletari veșnic nemulțumiți, ostili orânduielilor disciplinatoare, paraziți ai unui trecut glorios. Nu am putut niciodată crede atari afirmațiuni. Fiii acestor munți nu se pot deosebi în fondul lor biologic de înaltașii lor, iar sărăcia la țară și în deosebi la țărani din munți nu este nici protestatară nici proletară, ci oțelitoare de forțe și plină de credință, răbdare și demnitate și în sfârșit vitregia mediului în atari condițiuni păstrează prin selecțiune și nu degradează patrimoniul biologic. Atari caracterizări defavorabile se fac de altfel și despre ardeleni în general, despre bănățeni, munteni, moldoveni, despre locuitorii tuturor regiunilor și ele se vor repeta atâta vreme — fiindcă așa ni-e firea — până le vom putea opri prin rezultatul unor cercetări, menite să ne pună în lumina adevărată calitățile și scăderile capitalului nostru omenesc.

Două au fost motivele principale, care ne-au împiedecat, să ne cunoaștem. Întâi politicianismul defaimator și dominațiunea intereselor partidelor sau persoanelor politice asupra intereselor etnice și apoi mentalitatea, care vede în acceptarea unor deosebiri firești între locuitorii variatelor ținuturi, în afirmarea unei solidarități locale sau regionale bazate pe o moștenire spirituală specifică, nu o binefacere ci o primejdie, care trebuie neapărat combătută.

Grație înțelepciunii și voinței Măiestrului Sale, a Regelui nostru iubit, era politicianismului a trecut, să dea bunul Dumnezeu, pentru totdeauna. Și tot din încredința Măiestrului Sale, guvernul regal a început să ia măsuri pentru o mai bine înțelegere, mai rodnică manifestare a vieții pe regiuni, prin noua așezare administrativă a țării. Suntem adânc recunoscători, că în fruntea ținuturilor noastre au fost numiți

Înălți Rezidenți Regali, mai apropiați și înțelegători față de cerințele populațiunii. Suntem recunoscători, nu fiindcă am aștepta din partea Domnilor lor beneficii nemeritate sau o părtinitoare îngăduință față de scăderile noastre, ci fiindcă vedem venită vremea, când cu aspră selecțiune și emulațiune se vor scoate la iveală și se vor pune mai mult în valoare forțele noastre pozitive, pentru binele nu a unei fracțiuni de neam sau unui ținut, ci pentru binele tuturor Românilor.

Vedem venind vremea, când se va înțelege, că deosebiri între ardeleni, olteni, munteni, basarabeni, bănățeni, nu sunt toate vestigiile fără rost, un balast penibil al trecutului sau chiar o primejdie pentru o cât mai trainică unitate sufletească a tuturor Românilor; că acele deosebiri integrate înțelept spre binele comun românesc, pot fi o binefacere și că este firesc și necesar, ca ele să existe și să dăinuie. *Doar prin glia pe care ne-am născut și pe care o iubim mai mult decât orice alt petec de pământ, prindem rădăcini în solul patriei românești.* Prin tradiția cu coloritul și fondul ei specific local sau regional, moștenită nouă prin cel ce ne sunt mai apropiați și mai dragi, familiile și cel cu care am crescut, suferit și luptat, prin tradiție intră în împărăția trecutului neamului, ne facem părtași de suferințele și gloriile lui, prindem posesiune de toată minunata creație anonimă etnică, care a noastră devine și ea, o parte a ființei noastre românești. *Pe această cale se plămădește și întărește conștiința de român.* Așa ne contopim cu neam și patrie și cu cât legăturile locale etnice sunt mai intime, mai conștiente, cu atât mai adâncă și mai trainică este legătura cu neamul și țara. Legături și deosebiri moștenite, pe care nu le pot ascunde sau renegea, așa cum nu mă pot lăpăda nici de numele meu, nici de credința moștenită dela părinți atâta vreme, cât vreau să fiu un om de omenie.

La aceste particularități determinate de felul moștenirii spirituale, se adaugă altele de ordin biologice, datorite unei moșteniri organice variate. Deosebiri accentuate prin așezarea geografică și evoluția etnică proprie, care toate fac ca munteanul, moldoveanul, ardeleanul, olteanul..., să

dispună pe lângă caracterele generale ale neamului, de virtuți, capacități, scăderi, cari le sunt proprii. Deosebit, în cari de fapt rezidă forța de adaptare, rezistență, creație a neamului.

Unirea mare nu a întregit numai patria mamă cu provinciile înzestrate cu însemnate și variate bogății materiale, cari împreunate dau o fericită unitate economică, ci a întregit și neamul, aducându-l în subdiviziunile noul etnice, diferențiate din punct de vedere firesc, noul forțe vitale românești, complectând organismul etnic cu noul funcțiune necesare desăvârșirii vieții românești.

În programul de îndrumare spre calea cea bună a țării, care în același timp este programul de rodnică evoluție etnică, intră deci nu numai bogățiile noastre materiale, ci înainte de toate bogăția în tipuri de Români, diferențiate în firea și forțele specifice lor, fiecare incomplet din punct de vedere etnic, toate împreună formând abia unitatea fericită a organismului etnic desăvârșit și echilibrat, capabil de rezistență și veșnică dăinuire.

Pentru a putea însă preciza rostul funcțional pe care trebuie să-l îndeplinească acele variate tipuri de Români, va trebui înainte de toate să încercăm cu toată dragostea și obiectivitatea, să ne cunoaștem și să precizăm topografia valorilor și potențialităților ca și a scăderilor, caracteristice Românilor, pentru ca apoi să se respecte, cultivate, pună în valoare virtuțile românești, oriunde le-am găsi.

Nu aș putea ilustra mai bine dezastrul creat prin politicanism, centralism și nesocotirea capitalului nostru uman, decât prin exemplul Munților Apuseni. Locuitorii acestor munți contau înainte numai ca număr de votanți. Asupra comorilor materiale de aici se concentra tot interesul și lor li s'a recunoscut — fără discuție — însemnătatea deosebită în mecanismul economic al țării. Să se recunoască o funcțiune deosebită în marele mecanism al vieții românești și capitalului uman din acest ținut, la aceasta nime nu s'a gândit. Considerați ca inferiori din fire, un capital uman parazit, locuitorii acestor munți au fost părtași de compătimirea și nu de considerația și încrederea noastră. Exceptând inimoasa și atât de temeinic gândita acțiune a

d-lui fost-prim-ministru Vaida din 1933, mobilul tuturor încercărilor de îndreptare a fost mila și nu interesul vital al țării. Nu ocrotirea plină de nădejde și încredere a fiilor acestor munți, pentru ca să devină un nesecat izvor de multă și mândră vleață și creație românească, nu aceasta ocrotire a fost preocuparea programelor de îndreptare, ci exploatarea bogățiilor materiale și în mod secundar, asistența plină de milă și jenă a locuitorilor, penibili de mulți pentru o rapidă și onorabilă lichidare a unei probleme, atât de penibilă și ea.

Or locuitorii Munților Apuseni nu sunt infertori populației românești din orice altă parte a țării. Așa ne-o dovedește istoria, așa este concluziunea considerațiilor de ordin biologic și așa ne-o spune rezultatul cercetărilor pe care „Astra” le-a întreprins pentru studiul capitalului omenesc din acest ținut. De sigur există și aici scăderi: delictul silvicol la ordinea zilei, risipiția fără minte și fără prevedere a pădurilor, alcoolism, gușă, tuberculoză, cu urmările lor degradante, scăderi însă, care nu pot fi generalizate, care sunt remediable și datorite lipsei de ocrotire și îndrumare sănătoasă. Ele nu ating fondul firesc sănătos al locuitorilor din covârșitoarea majoritate a comunelor.

Cercetările noastre ne arată clar, că acel fond firesc și în deosebi cel psihic al locuitorilor din acești munți este superior mediei din multe alte regiuni care ne-au putut servi spre comparație. În afara regiunilor gușate am aflat aproape în toate părțile cercetate ale Munților Apuseni aceeași factură biologică superioară, alterată doar la suprafață prin mizerie, subalimentare, boli, lipsa de grijă ocrotitoare și disciplinatoare. Dacă o stare de vădită insuficiență în deosebi fizică și socială, apare mai frecventă, vina o poartă pe lângă mediu și poate mai mult ca acesta, vitregia aceluia, intelectuali și autorități, care ar fi trebuit să ocrotească și să îndrumeze spre bine vleața românească de aici. Și dovada vitalității, înțelepciunii, superiorității capitalului om din acest ținut: poporul de aici într-o minunată capacitate de adaptare, ce-i drept cu o prea dureroasă și inutilă risipă de scumpe energii vitale, a continuat să-și organizeze el singur vleața economică, să-și

diferențeze și specializeze, pe comune ocupațiunile și producția, să le integreze în însoțiri, rezultate în mod firesc, prin obicei, de-a-lungul vremurilor de părăstre. Și dacă trebuie în unele părți să-și părăsească pentru multe luni în an vatra familiară, nu o face nici din plăcere, nici din îndemnul trezistibil al unei firi nestatornice și vagabonde, ci fiindcă aceasta a fost până acuma singura soluție pentru asigurarea existenței familiei lui.

Fondul biologic al fiilor acestor munți este cel vechiu, capabil de fapte și atitudini de vitejie, înțelepciune, dârzenie, răbdare și rezistență, așa cum le cunoaștem din trecut. Un fond biologic de elită păstrat ca atare prin severă selecțiune de-a-lungul veacurilor, zăcământ de neprețuite energii vitale românești, cari în interesul suprem al țării merită cel puțin aceeași considerație, aceeași ocrotitoare chivernisire, ca și comorile materiale și pe care nu-l mai putem lăsa pradă trosirii prin boli și mizerie.

Ținutul Munților Apuseni este o unitate din punct de vedere istoric, economic și biologic, o unitate, care impune alcătuirea și executarea sub o conducere locală a unui program de muncă propriu, menite să asigure cea mai înțeleaptă chivernisire și cea mai românească rodire a comorilor materiale și omenești de aici. Un program de realizări economice imediate, de atâtea ori discutat și formulat, va trebui să fie pus în sfârșit în aplicare, satisfăcând cerințele cele mai urgente privind: drumurile, agricultura, creșterea vitelor, pomicultura, regimul silvic și cel minier, organizarea unei mai raționale desfaceri a produselor economice actuale. O energetică campanie pentru combaterea plăgilor, cari rod vigoarea și vleața populațiunii, trebuie să înceapă și în acelaș fel ar trebui satisfăcute cerințele urgente din domeniul bisericesc, școlar, administrativ, financiar și cultural, pentru ca investind energii și mijloace surprinzător de puține, să se poată schimba — în scurtă vreme — aspectul vieții românești de aici.

În același timp însă ar trebui creat un centru de cercetări aici la Abrud, care să studieze în amănunte mediul și vleața specifică regiunii, să stabilească care ar trebui să fie evoluția în viitor și să precizeze mijloacele pentru

asigurarea evoluției dorite. Să precizeze însă nu numai plantele și animalele potrivite economiei din acești munți, ci și felul muncii acomodat capacității de creație și însușirilor omului din variatele părți ale regiunii. În baza rezultatelor acestor cercetări să se alcătuiască apoi programul de muncă biopolitic definitiv, supravegheat și neconținut acomodat cerințelor tot prin acel Institut de cercetări.

Ar ușura mult executarea programului de muncă, dacă Munții Apuseni ar constitui o unitate administrativă. Până atunci o expoziție a guvernului, un comisarjat secundat de o puternică instituție de credit, ar putea forma împreună cu Institutul de cercetări cu specialiștii săi, unitatea de conducere și supraveghere, Chiar și în acest fel însă realizată suprastructura tehnică și administrativă, nu o credem suficientă pentru asigurarea scopului pe care trebuie să-l urmărim. Pentru a solidariza toată suflarea românească din acești munți în jurul rostului etnic și patriotic, pe care trebuie să-l îndeplinească și pentru ca din surplusul de energie eliberate să poată beneficia tot mai mult țara și neamul, o comunitate de interese și suflarească ar trebui să fie realizată aici, o organizație grănicerească, cu un regiment ca centru, ca școală de disciplinare etnică, de educație ostășească, patriotică și eugenică, în scopul de a pune în valoare capitalul om de aici, a-i da un rost precis și mândru, a crea adevăratul bastion de suport al graniței de vest, a întări prin surplusul de viață curată revărsat de aici prin coloni la graniță, zidul sufletelor tari și hotărâte la luptă și jertfă, care să ne străjuiască țara către apus.

Nu cerem privilegiu pentru locuitorii acestor munți, Nu vrem să creștem nici privilegiuși, nici paraziți ca beneficiarii nevolniciei ai unui trecut de glorie. Munca și lupta să rămână și de azi înainte mijloacele de selecție a valorilor și de afirmarea lor. *Dar nicio energie să nu mai fie zadarnic cheltuită, nicio viață zadarnic risipită, nicio bogăție aservită altui scop decât întăririi și înălțării vieții românești de aici și de pretutindeni.*

Am ilustrat cu exemplul Munților Apuseni o problemă de ordin mai general. Și în alte părți ale țării, în marea

famille românească, există fracțiuni etnice, înzestrate cu un patrimoniu biologic și spiritual distinct, specific lor, care ar trebui scos la iveală și pus ca atare în valoare pentru a putea îndeplini în marele mecanism al vieții românești funcțiunea vitală, care-i revine. Respectarea în acest fel a specificului local sau regional, *evident totdeauna în limitele dictate de interesele generale românești*, punerea la contribuție spre binele general a energiilor locale, așa cum ele sunt și acomodând sarcini și răspunderi puterilor lor, este o problemă de covârșitoare însemnătate. Soluționarea ferteții a acestei probleme va avea darul, să aducă la altarul patriei rodul tot mai sporit al muncii și creației românești, împodobit și necontenit stimulat prin bucuria și mândria, că acel rod poartă pecetea individualității creatoare, oricât de modestă ar fi ea ferteții, să poată împleți în fiecare gând și în fiecare faptă o partețică a sufletului ei românesc.

Și noi ceilalți Români din Ardeal și Banat, nu vrem să fim privilegiați sau să beneficiem de rodul muncii altora. În trudă și jertfă vrem să ne dăm contribuția la consolidarea și propășirea patriei, râvnită doar atât amar de vreme. *Ar fi însă timpul să se restabilească odată încrederea în noi, în patrimoniul pe care-l întruchipăm și purtăm și pe care doar nu l-am moștenit nici dela trântori, nici dela nevolnici.* Cum ne-au fost înaintașii așa suntem și noi și nu dorim altceva, decât să ni se dea prilejul, ca încadrați cu deplină încredere în oricât de aspră muncă pentru consolidarea României, să putem face fraților iubii dovada capacității, omeniei, devotamentului nostru fără margini. În atât amar de trudă și suferință a rodit veacuri de-a-rândul patrimoniul nostru etnic și cu atâta dragoste și modestă mândrie a fost — în vremuri de mari prefaceri și mari nevoi — ridicat la altarul destinului comun, încât merită o atentă cercetare, o frățească punere în valoare, nu pentru a ne cinsti pe noi, ci pentru a împlini visul generațiilor, cari l-au plămădit cu rostul ca prin el să slujească în vece binele neamului unit. Unit în libertate în patria românească sub soarele inimii părintești a Regelui tuturor Românilor; libertate, patrie și tron, cari niciodată nu vor avea apără-

tori mai hotărâți la jertfe și izbănză, decât pe noi, Români din Ardeal și Banat, cari doar veacuri de-a-rândul și încă proaspăt am simțit ce-s suferințele robiei.

Din acești munți a plecat în vremuri grele pentru poporul nostru de atâtea ori către împărații străini de sufletul nostru, apelul demn și hotărît după dreptate pentru Români. Tot de aici ne îndreptăm cu dragostea, devotamentul și încrederea de fiu credincioși, de astădată cu siguranța ascultării părintești, gândul către Regele nostru tubit și-l rugăm respectuos, să facă să înceteze neîncrederea nemeritată între frați, să fie respectat și pus în valoare patrimoniul firii și tradițiile noastre cu aceeași ocrotitoare înțelegere, cu aceeași dreptate, dar și cu aceeași severă selecțiune, cu aceeași aspră sancțiune a celor vinovați, pe cari le dorim aplicate tuturor; să se facă odată dreptate fiilor acestor munți, pentru ca eliberați de mizerie, de nesocotirea comorii românești a sufletului lor, să-și poată da mândri, în luptă și jertfă, contribuția specifică lor, la înălțarea și propășirea patriei.

Au trecut 50 de ani, de când Asociațiunea noastră și-a ținut adunarea ei generală tot aici la Abrud. Erau vremuri grele pentru poporul nostru și totuși „Astra” își putea desvolta — în limita legilor draconice — activitatea ei culturală și își păstra, de sigur ciuită, dar totuși își păstra, inițiativa faptelor bune în interesul neamului. Și de atunci încoace, ea și înainte „Astra” numai bine a făcut cauzei românești, aceasta fiindu-i doar rostul existenței. Dacă n’ar fi fost decât adunările generale, cari mobilizează întregi regiuni, pentru pregătirea lor, trezesc conștiința națională și adâncesc solidaritatea românească și existența „Astrei” ar fi deplin justificată. Dacă n’ar fi decât mii de conferințe și șezători la an, mii de broșuri cari se răspândesc anual și publicațiile variate ale Asociațiunii și ar trebui să fim mândri că o avem. Dacă n’ar fi decât aceea cu totul desinteresată și generoasă cheltulală de energii din partea intelectualilor, acea caldă înfrățire cu țărâniimea, fără alt rost decât de a înviora și înfrumuseța viața dela țară și mult bine s’a făcut. Dar „Astra” a făcut mai mult. Din inițiativa ei și în cadrele „Astrei”, s’au

realizat doar Școlile țărănești în România, din inițiativa „Astrei” s'a creat organizația „Școlii Carpaților”, s'a pornit lupta pentru întronarea unor noi principii în ordonarea obștească și familiară a vieții românești, s'a inițiat sistematica cercetare a Românilor din regiuni primejdite din punct de vedere etnic și s'a alcătuit programe de muncă pentru ocrotirea lor. Și câte fapte bune puteau să fie încă realizate, dacă eram părtași de un sprijin înțelegător pentru rostul și capacitatea noastră.

Credem că și această muncă merită o mai atentă cercetare și o mai frățească punere în valoare spre binele obștii românești. Să ni se facă cinstea încadrării în programul general al activității culturale românești, stabilit de comun acord, la executarea căruia vom colabora cu drag și mândrie, dar să ni se păstreze independența în limitele legilor și a conștiinței noastre de buni Români, chezășii unei permanente rodiri a inițiativelor faptelor bune pentru neam și țară. Aveam toată încrederea că așa va fi.

Cu gândul respectuos la Augustul nostru patron, Majestatea Sa Regele iubit al tuturor Românilor și invocând binecuvântarea Cerului pentru munca noastră, declar deschisă adunarea generală.

Adunarea generală dela Abrud

(11, 12 și 13 Septembrie 1938)

de **Al. D.**

Printre preocupările programatice ale „Asociațiunii“ una de seamă a fost oblăduirea pe care conducerea ei a înțeles s'o dăruiască ținuturilor în mai grea suferință etnică sau economică. Așa se explică grija „Astrei“ pentru regiunea de vest, pentru Banat, pentru Românii din Secuime și acum în urmă — prin Adunarea generală — pentru Munții Apuseni. Moșii alcătuiesc într'adevăr acel neam de Român care a trăit totdeauna o amară și trudnică viață, dar în sânul căruia marile virtuți obștești au știut să se aprindă în vâlvățiile răsmirței, atunci când era nevoie. S'a vorbit despre suferințele lor atât, s'au ținut de atâtea ori numeroase și strălucite cuvântări, s'au făgăduit grabnice îndreptări, dar prea puțin s'a săvârșit într'adevăr spre binele lor, pentru ridicarea acestor oameni dârzi, dar chinuți de o aprigă sărăcie. Ca un act de recunoștință pentru glorioasele fapte ale trecutului lor, al acelui trecut înaintea căruia apar uriașii martiri dela Alba — Horia, Cloșca, Crișan — sau aprigul căpitan ce a fost Avram Iancu, „Asociațiunea“, a ținut Adunarea generală la Abrud, aducând în tăcutul oraș freamăt și voie bună de pe toate meleagurile românești. Au venit oaspeți mari și mici închinându-se cu toții unui popor și unei epoci de încordare etnică în lupta pentru păstrarea purității naționale.

Au vorbit omaghiind activitatea „Astrei“: *P. S. S. Nicolae Colan*, ca reprezentant al guvernului și al bisericii ortodoxe, *P. S. S. Iuliu Hossu*, ca reprezentant al bisericii unite, domnul *profesor N. Iorga*, consilier regal, în numele Ligii Culturale, cu verbul său apostolic tot mai înflăcărat, cerând „o singură nebiruită voință“, dl *prof. C. Rădulescu-Motru*, președintele Academiei Române cu glasul său autorizat, dl general *Savu*, aducând salutul Ministrului Apărării Naționale, dl *prof. Ștefan Șoimescu*, ideologul Străzii Târzi în numele Ministerului Educațiunii, dl *inspector general sanitar I. Stoichiția*, în numele Ministerului Sănătății, dl *prof. Iuliu Hațiegan*, în numele Universi-

tății din Cluj, dl *Adrian Maniu* apoi a cuvântat pentru Fundațiile Regale, dl *general Amza* în numele Societății de Radiodifuziune, dl *prof. Bogdan Ionescu* în numele Ateneului Român, dl *Teodor Iacobescu*, președintele „Asociației generale a învățătorilor“, dna *Dr. Căliman* în numele Federației Asociațiilor Femenine, dna *Borza* în numele Reuniunii Femeilor din Abrud, dl *prof. Angelescu* în numele Străzii Țării, dl *Dragoș Vitenco* în numele Societății pentru cultură din Bucovina, dl *Colonel Marcel Ionescu*, prefectul jud. Alba, dl *căpitan Cristea* ca primar al Abrudului și ultimul dl *I. Micu* în numele despărțământului *Abrud*. Toate aceste alese cuvântări pentru care „Asociațiunea“ rămâne recunoscătoare, au fost precedate de discursul președintelui — al dlui *prof. Dr. Iuliu Moldovan* — pe care-l publicăm în numărul de față, după ce mai înainte a evocat în fraze înflorate de emoție amintirea Reginei Maria. M. S. Regelui Carol II, președintele de onoare al „Astrei“, i s'a trimis dintru început o telegramă de omagiu și impresionant devotament. S'au ales apoi 5 comisiuni pentru examinarea raportului general, înscriere de noi membri, pentru examinarea propunerilor comitetului central, pentru întregirea acestui comitet și pentru alegerea censorilor. A doua zi la — 12 Septembrie — a avut loc cea de-a 2-a ședință în cursul căreia dl *prof. dr. Ștefan Manciulea* a dat citire raportului general privind activitatea „Astrei“ și comitetului central după ce mai întâi a închinat mișcătoare cuvinte *Reginei Maria* și apoi membrilor decedați al comitetului central: *Iacob Popa, Ștefan Roșianu, Octavian Goga* și *Alex. Lupeanu-Melin*. Păr. protopop *Ioan Simu* propune apoi și Adunarea generală alege prin aclamații pe noii membri ai comitetului central în persoana dlor *Dr. D. Stăniloae*, rectorul Academiei Teologice din Sibiu, prepoziț capltular *Victor Macavei* din Blaj, canonic *Gh. Dănilă* și *prof. dr. Ștefan Manciulea* din Blaj. Sunt cu toții cărturari și oameni distinși cari vor elnsii comitetul și vor sprijini cu sfatul lor opera de ridicare a „Astrei“. Un moment îndușător și semnificativ pentru interesul ce înconjoară „Asociațiunea“, a fost discuția iscată în jurul orașului unde urmează a se ține viitoarea adunare generală. Păr. pro-

topop S. Rusan a propus Odorheiul, Dr. Aurel Gociman Clujul, Dr. Vasile Bologna: Hașegul. Comitetul central va hotărî după o liniștită chibzuință în ultima instanță, ferit de această frumoasă întrecere dintre orașe.

În ajunul ședinței inaugurale însă, a avut loc consfătuirea președinților de despărțământe care a fost închinată dezvoltării referatelor despre „Problema Mofilor”. Cel dintâi a vorbit dl Ing. Ioan Popa, — Zlatna despre „Problema minieră”. Lucrarea s'a dezvoltat mai ales pe lîni istorice. Distinsul referent a expus pe baza unui bogat material documentar, felul exploatării miniere din cele mai îndepărtate vremi și până astăzi. A reeșit cu limpezime din prețioasa expunere a dlui Ing. Popa — continuitatea îndeletnicirii miniere a localităților, dar și opreliștile stăpînirii care voia să îndepărteze pe Români dela exploatare.

Dl prof. I. Saffa a referat apoi despre „Problema economică în Munții Apuseni”, înfățișând în concluzie o seamă de acțiuni menite a ridica regiunea și anume: construirea de drumuri, căi ferate, șosele cari să albe și scopuri strategice, împăduriri masive și sistematice, pătrunderea mai susținută a capitalurilor românești în Munții Apuseni spre a crea întreprinderi economice naționale, câmpuri de experiență agricolă, dezvoltarea creșterii vitelor, valorificarea fructelor, în sfârșit crearea unei bănci care să asigure mijloacele de finanțare a tuturor acestor activități.

Dl Dr. Petre Râmneanșu susține referatul despre „Capitalul biologic uman” în Munții Apuseni, (lucrat împreună cu dl M. Beniuc), bazat pe importante cercetări proprii. În ținut trătesc 500.000 de suflete, dintre cari 88% sunt Români. D-sa a clasificat din punct de vedere economic populația în 3 categorii: o parte cu venit bun, alta mijlocasă, ultima cu o stare rea. 300 dintre sate își au asigurată hrana numai pe 3 luni ale anului. Totuși spiritul de jertfă neegalat caracterizează această populație plină de inițiativă și dinamism. Suferințele biologice sunt pricinuite mai ales de tuberculoză și boli de tîmă. Mortalitatea copiilor este de asemeni foarte mare.

Dl prof. I. Micu a expus la rîndu-l „Problema școlară” susținând următoarele propuneri: crearea de cămine șco-

lare în satele cu multe cătune, repararea de către stat a localurilor existente de școli, acordare de subvenții, împroprietărire școlilor cu pământ pentru practica agricolă, înzestrarea lor cu atelere și săli festive, să se creeze internate la Mogoș, Bucium, Câmpeni, Albae, Scărișoara, Vidra, Lupșa sau Săletua, transformarea regiunii în zonă culturală după modelul Secuimii, înființare de școli miniere, normale etc. Propunerile dlui prof. I. Micu ar duce de sigur la realizarea unui învățământ românesc ideal în Munții Apuseni.

Privite în ansamblul lor, referatele au oferit contribuții însemnate de cunoaștere a realităților din Munții Apuseni, inaugurând astfel o operă de cercetări ce trebuie să stea la baza oricărei acțiuni culturale.

Printre momentele de seamă ale Adunării generale, conferința dlui prof. N. Iorga, — în cadrele ședinței festive a Secțiilor literare și științifice — despre „Iredentismul istoric maghiar față de Români“ a răsunat ca o alarmă desfășurând în fraze cutremurate de emoția adevărului, un drept românesc pe care atacurile filologilor și istoricilor unguri nu-l vor spulbera nicicând. Inspirat ca totdeauna, cu acel suflu al profetiei prin care se rostește parcă întregul destin al neamului, dl prof. N. Iorga a adus încă o contribuție temeinică la consolidarea României de astăzi.

De asemeni avem de remarcat conferința dlui Ioan Chinezul despre Octavian Goga, fostul secretar literar și membru în comitetul central al „Astrei“, caracterizat istoric și estetic de mîntea vioaie și pasiunea tulburătoare a criticului dela Cluj.

Adunarea generală dela Abrud n'a fost însă numai creația puterilor intelectuale ale „Astrei“. Poporul ținutului a luat parte cu avînt sărbătoresc închegînd acel neuitat cortegiu etnografic ce a defilat prin fața tribunelor, venind dinspre Dealul Mare, cu carele lui alegorice măestrît alcătuite înfățișînd îndeletnicirile ținutului: mînteritul, lemnăritul, agricultura, apoi grupurile de Moși și Moațe, în costumele lor tradiționale în frunte cu părinții lor sufletești. A fost o priveliște strălucită pe care Cel de sus a binecuvîntat-o hărăzîndu-l un timp minunat.

Demonstrația Șoimilor de pe poiana din fața tribu- nelor s'a săvârșit cu disciplina celor 500 de flăcăi și fete din jurul Zlatnei, de pe Valea Amlășului și Ampotului. Bărbații cu sulite cu stegulețe în vârf, femeile cu tulnice, înfruptând simbolice „Chemarea Munților“ și „Atacul“, apot jocurile loculul frământând pământul sub picioarele vigo- roase ale țăranelor trăit alături de marele rezervor de energie al naturii. Tribunalul Șoimilor, dl *prof. Iuliu Hagi- gan*, a rostit cu acest prilej avântate cuvinte asupra tâlcului mișcării inaugurate și conduse de d-sa. *Demonstrația* a fost cu puțință datorită strădăniilor dlui *Ioan Popa*, prefectul Șoimilor din Munții Apuseni, și a d-lor *dr. Onoriu Che- țianu* și *Omeciu*, oameni de ispravă cari au organizat și in- drumat neobosit mișcarea locală a Șoimilor.

Manifestări ale țărânilor s'au mai produs sub forma corurilor din *Abrud* și *Abrud-Sat* (dirigent *prof. C. Hagea*), *Bistra* (dir. inv.-dir. *I. Coroiu*), *Brad* (*prof. I. Pârnu*), *Șard* și *Zlatna* (pr. *M. Fodoreanu*), care au cântat cu prilejul unui concert.

* * *

Adunarea generală dela *Abrud* și-a împlinit cu prisosință rostul. Intelectuali și țărâni laolaltă au trăit clipe de neuitat într'o frățească înțelegere și românească voie bună. Au fost cu toții o inimă și un gând, închinat amândouă poporului viteaz al Moșilor.

O astfel de manifestare a meritat mulțumirile Preșe- dintelui „Astrei“, cari s'au îndreptat către acel cari au contribuit la strălucita ei realizare, *Guvernului Țării* pentru alesul său ajutor material, *orașului Abrud*, dlui *I. Micu*, președintele desp. local, care într'un timp scurt a desfășurat o muncă uriașă, dlui *I. Popa*, tribunalul Șoimilor din ținut, *presei*, ca și tuturor colaboratorilor mici și mari.

Adunarea generală dela *Abrud* va rămâne neștearsă în amintirea noastră și în istoria „Asociațiunii“ ca un glas de tulnic ce vestește o primejdie — chinul vicleșii sbuctu- mate a Moșilor, — dar și o nădejde: tămăduirea suferinței prin voința oamenilor de ispravă ai neamului.

O nouă citorie regală: Legea Serviciului Social

La 13 Octombrie 1938, M. S. Regele a sancționat prin Înaltul Decret Regal Nr. 3.528 Legea Serviciului Social, menită — prin luminatele ei dispoziții — a organiza educația națională pe bazele științei și în perspectiva unei strălucite încununări etice: Statul cultural.

Întru cât „Asociațiunea a fost însărcinată cu aplicarea Serviciului Social în ținuturile Mureș, Someș și Timiș, publicăm mai jos Legea înființării noului institutului — în toată întinderea ei — spre a fi cunoscută și adâncită de cercurile culturale și despărțămintele noastre.

L E G E

PENTRU ÎNFIINȚAREA SERVICIULUI SOCIAL

CAPITOLUL I

Atribuțiile Serviciului Social.

Art. 1. — Pentru munca de ridicare a satelor și orașelor se înființează o instituție autonomă numită Serviciul Social.

Această instituție are de scop:

a) A pregăti și conduce tineretul de ambe sexe, absolvenții din toate categoriile de școli, în munca de reorganizare a satelor, înțeleasă ca o obligațiune cetățenească și națională;

b) A crea, în acest scop, ca organ de execuție al său, Căminul Cultural, cu menirea de a conduce viața satului, prin conlucrarea locuitorilor în interesul obștesc și prin coordonarea și unificarea activităților depuse în sat de autorități și de inițiative particulare;

c) A organiza și conduce opera de cunoaștere a țării, prin cercetări monografice, care vor forma temelia lucrărilor Serviciului Social;

d) A organiza școli pentru educarea sătenilor și orașenilor în vederea activității Căminelor Culturale și școli pentru pregătirea tinerilor chemați la Serviciul Social.

CAPITOLUL II

• Conducere și administrare.

Art. 2. — Conducerea și administrarea Serviciului Social este încredințată unui Consiliu Superior de Indrumare și unui Comitet Permanent.

Art. 3. — Consiliul Superior de Indrumare hotărăște directivele generale ale Serviciului Social și coordonarea activității ministerelor, serviciilor publice și societăților culturale.

El stă sub înalta președenție a M. S. Regelui și este alcătuit din următorii membri:

1. Președintele Consiliului de Miniștri,
2. Ministrul de interne,
3. Ministrul educației naționale,
4. Ministrul cultelor și artelor,
5. Ministrul sănătății,
6. Ministrul agriculturii și domeniilor,
7. Ministrul economiei naționale,
8. Ministrul muncii,
9. Ministrul lucrărilor publice și al comunicațiilor,
10. Ministrul finanțelor,
11. Ministrul apărării naționale,
12. Președintele Serviciului Social,
13. Comandantul Străzii Țării,
14. Subsecretarul de Stat al propagandei,
15. Președintele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român („Astra“) din Transilvania,
16. Directorul general al Fundației Culturale Regale „Principele Carol“.
17. Administratorul Casei Școalelor,
18. Inspectorul general al Pregătirii Premilitare,
19. Inspectorul general al muncii de Folos Obștească,
20. Un secretar dintre directorii Fundației Culturale Regale „Principele Carol“.

Art. 4. — Organul de conducere și administrare al Serviciului Social este un comitet permanent, numit prin înalt decret regal, compus din un președinte și doi membri, dintre care unul desemnat dintre membrii Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român („Astra“) din Transilvania.

Președintele comitetului permanent de conducere și administrare este inamovibil și are rangul și atribuțiile unui Ministru de Stat; el este conducătorul efectiv al instituției și poartă titlul de președinte al Serviciului Social.

Președintele Serviciului Social va fi convocat să ia parte la ședințele Consiliului de Miniștri, ori de câte ori vor fi aduse în discuție chestiuni privitoare la Serviciul Social.

CAPITOLUL III

Obligațiivitatea Serviciului Social.

Art. 5. — Absolvenții de ambe sexe, ai universităților, ai școlilor și institutelor superioare sau speciale, sunt obligați să îplinească Serviciul Social la sate și să prezinte pentru a-și primi diploma un certificat doveditor.

De asemenea diplomele obținute în străinătate nu pot fi echivalente și valorificate decât după prezentarea acestui certificat.

Certificatul de împlinire a Serviciului Social este obligator la numirea într-o funcție publică, precum și la acordarea liberei practice. Durata Serviciului Social nu poate fi mai mare de un an.

Serviciul Social se împlinește în tot cursul anului.

Serviciul Social obligator se face la sat după prevederile cuprinse în regulamentul de organizare și funcționare al Serviciului Social.

Art. 6. — Inspectoratul general al muncii de Folos Obștească, precum și taberile de muncă, organizate de acest Inspectorat și Inspectoratul Pregătirii Premilitare, cu tinerii elevi sau studenți, precum și cu tinerii săteni din formațiile premilitare, vor sta sub autoritatea Serviciului Social.

Art. 7. — Autoritățile de Stat și, în deosebi, Ministerul Educației Naționale, Administrația Casei Școalelor și a Culturii Poporului, Ministerul Cultelor și Artelor, Ministerul Sănătății, Ministerul Agriculturii și Domeniilor, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Economiei Naționale, Ministerul Internelor și Propagandei cărora le corespund ramurile principale de activitate ale Serviciului Social sunt obligate a da tot sprijinul, atât al puterilor publice, cât și al mijloacelor materiale, pentru aplicarea acestei legi.

CAPITOLUL IV

Căminul Cultural.

Art. 8. — Serviciul Social se execută prin Căminele Culturale.

Art. 9. — În acest scop se înființează în fiecare sat un cămin cultural, iar la orașe cămine culturale orășenești.

Art. 10. — Căminul Cultural este o unitate de lucru, alcătuită și condusă de localnici, săteni, intelectuali și fii ai satului plecați din sat. El este organul de execuție al Serviciului Social.

Scopul Căminului Cultural este de a ajuta, întări și adânci acțiunea Bisericii, a Școlii și a autorităților de Stat.

El va coordona și unifica toate activitățile desfășurate în sat de organele de Stat și sociale, prin dezvoltarea armonică :

1. A culturii sănătății, prin preîntâmpinarea și combaterea bolilor, precum și prin educația fizică a poporului.
2. A culturii muncii, prin îndrumarea ei către o mai bună producție,
3. A culturii minții, sufletului și de educație națională, pe toate țărâmurile vieții obștești.

Căminul Cultural este persoană juridică, el este condus de un șef cultural, cu un președinte ales și un director numit.

Directorul Căminului Cultural face parte de drept din consiliul comunal.

Un statut, un regulament, precum și instrucțiuni speciale vor arăta chipul cum organizează și administrează Căminul Cultural.

Unitățile de lucru la sate ale Instituțiilor de Stat pentru educația tineretului și ale Societăților care și-au însușit programul Serviciului Social vor lucra prin Căminele Culturale.

Clădirea Căminului Cultural va adăposti în despărțiri distincte, cele trei secții : 1. Sanitară (dispensar și farmacie, baie, maternitate); 2. Economică (cooperative, brutărie, măcelărie, remiză de unelte agricole, etc.); 3. Culturală (sală de festivități, conferințe, radio, etc., bibliotecă cu sală de lectură, muzeu, sală pentru școli țărănești, cu ateliere de țesătorie și meșteșuguri țărănești).

În localul Căminului Cultural își vor avea sediul de asemenea unitatea locală a „Străzii Țării“, formațiile locale ale Inspectoratului Pregătirii Premilitare, formațiile postmilitare, organul local al Inspectoratului Muncii de Folos Obștească, precum și orice organizație de cultură, educație și muncă obștească, încadrate în programul Serviciului Social.

Comunele sunt obligate a pune la dispoziția Căminului Cultural, în centrul satului sau lângă instituțiile comunale, terenul necesar pentru construcția localului său.

Comitetele muncii de Folos Obștesc și ale Pregătirii Premilitare, pe ținuturi, județe, municipii și comune, prevăzute de Legea Muncii de Folos Obștesc și Legea Pregătirii Premilitare, se contopesc în sfaturile Căminelor Culturale respective.

Art. 11. — Preoșii, membrii corpului didactic, funcționarii administrativi (notarul, secretarul comunal, primarul, prefectorul), precum și orice profesioniști salarizați de Stat, ținut, județ sau comună, sunt obligați să-și încadreze activitatea de muncă obștească în Căminul Cultural.

Cei ce se sustrag acestei obligații vor fi supuși la sancțiuni disciplinare, la cererea Serviciului Social, către șefii autorităților respective.

În fiecare an se vor trimite autorităților respective pentru statele de serviciu, fișele de activitate ale funcționarilor de Stat, ținut, județ și comună, care au lucrat în cadrul Căminelor Culturale.

Ministerele și autoritățile ținuturilor, județene și comunelor, vor da întâietate la numire și înaintare persoanelor care au lucrat în cadrul Căminelor Culturale.

Art. 12. — Pentru coordonarea activității Căminelor Culturale din cuprinsul unui județ, se crează în fiecare capitală un cămin cultural județean; de asemenea, se înființează Cămine Culturale orășenești centrale, menite să coordoneze activitatea Căminelor Culturale din oraș.

Directorul Căminului Cultural județean, precum și directorul Căminului Cultural orășenesc central, vor fi numiți.

Directorul Căminului Cultural județean este consilierul cultural al prefectului, iar directorul Căminului Cultural orășenesc este consilierul cultural al primarului.

Prefectul face parte de drept din șeful Căminului Cultural județean. De asemenea primarul face parte de drept din șeful Căminului Cultural orășenesc.

Art. 13. — În toate județele țării sau în fiecare plasă se vor alege unul sau mai multe sate care vor fi declarate sate-model.

Ținuturile, Camerele de Agricultură, precum și orice alte instituții sau servicii publice din județele în care se aleg satele-model sunt da-

toare să înscrie în bugetele lor sumele necesare pentru realizarea programului de lucru al acestor sate-model.

Art. 14. — Ținuturile vor avea ca organ de conducere și coordonare al Serviciului Social din cuprinsul lor, o secție anume condusă de un comitet și un director numit dintre personalitățile culturale ale ținutului.

Directorul secției ținutului este consilierul cultural al Rezydentului Regal.

Art. 15. — În ținuturile în care funcționează o societate culturală, cu ramificații pe tot cuprinsul lor și cu activitatea prevăzută de această lege, ea poate fi însărcinată cu aplicarea Serviciului social în ținuturile respective, statutele ei rămânând neschimbate.

Celelalte societăți culturale, persoane juridice, sunt datorate să-și însușească programul de activitate al Serviciului social și să colaboreze cu Căminul Cultural ca o secție a lui, fiind libere, în același timp să-și urmărească scopurile speciale înscrise în statute. Nerespectarea acestei prevederi, care ar duce la stingherirea activității Căminului Cultural, atrage după sine o intervenție motivată pentru retragerea personalității juridice sau a aprobării de funcționare.

CAPITOLUL V

. Institutul de Cercetări Sociale al României

Art. 16. — Se înființează Institutul de Cercetări Sociale al României în scopul de a organiza, conduce și coordona lucrările din toate domeniile sociale consacrate cunoașterii științifice a țării și neamului. Institutul va contribui la stabilirea planului de lucru al Serviciului Social, prin cunoașterea țării, cu ajutorul cercetărilor monografice ale satelor și orașelor. Sediul Institutului este la București.

Institutul va cuprinde și Institute de cercetări regionale care vor lucra sub directivele și sub controlul Institutului din București.

Institutul dobândește prin această lege personalitate juridică. El se organizează și se conduce prin propriile sale organe, alcătuiindu-și statutele, regulamentul de funcționare; de asemeni își administrează patrimoniul.

În vederea coordonării lucrărilor pentru cunoașterea țării, Institutul este însărcinat a federaliza Institutele publice și particulare care au activitate în legătură cu aceste lucrări.

Comitetul permanent al Serviciului Social va desemna, în termen de cel mult trei luni dela publicarea acestei legi, persoanele care vor face parte din comitetul de organizare al acestui Institut și care vor fi alese dintre membrii Institutelor ce se vor federaliza.

Comitetul de organizare al Institutului va redacta statutul și regulamentul lui.

Serviciul Social va alocă în fiecare an sumele necesare funcționării Institutului și va pune la dispoziție localul necesar acestui Institut.

Școlile de îndrumare ale Serviciului Social

Art. 17. — În vederea unei pregătiri gospodărești și cetățenești a săteanului, adaptată nevoilor locale și planului de reorganizare a viefii satelor românești și în vederea pregătirii sătenilor pentru munca ce o vor desfășura în Căminul Cultural, se organizează cursuri și școli țărănești.

În același scop, se creează pe lângă unitățile oștirii, cămine culturale ostășești.

Art. 18. — Pentru pregătirea conducătorilor de Cămine Culturale, precum și pentru pregătirea corpului didactic al școlilor țărănești, se organizează cursuri temporare și școli permanente.

Art. 19. — Pregătirea tuturor tinerilor obligați a împlini Serviciul Social, precum și formarea cadrelor de conducere ale acestui Serviciu, se vor înfăptui prin cursuri și școli permanente, organizate după program special.

Art. 20. — Pentru buna lor îndrumare în programul Serviciului Social, toți conducătorii satului, funcționarii administrațivi și profesioniștii salariați de Stat, județ sau comună, arătați în art. 11 al acestei legi, vor fi chemați la cursuri de perfecționare.

Art. 21. — În programul școlilor și cursurilor organizate de ministere și instituțiile anexe se vor trece lucrări de îndrumare în munca de ridicare culturală a satelor și orașelor, potrivit cu programul de lucru al Serviciului Social.

CAPITOLUL VII

Personal

Art. 22. — Funcționarii superiori și inferiori ai Serviciului Social și ai subdiviziunilor lui sunt asimilați funcționarilor de Stat; ei vor fi supuși ierarhiei funcționarilor de Stat și vor fi plătiți după gradul celui au, potrivit cu normele de salarizare în vigoare pentru funcționarii din ministere. Ei se bucură de stabilitate, prin derogare dela legile cu dispoziții contrare celei de față.

Membrii corpului didactic primar și secundar pot fi detașați cu anumite atribuții pe lângă Serviciul Social sau secțiile sale. Timpul cât aceștia sunt astfel detașați li se ține în seamă pentru definitivări, înaintări, gradații și ani buni pentru pensie.

Toate numirile, detașările și angajările se vor face prin decizii date de către președintele Serviciului Social. Deciziile de numirea definitivă a funcționarilor Serviciului Social se publică în Monitorul Oficial.

Anii de serviciu prestați la Serviciul Social se vor calcula la drepturile de pensie, când funcționarul trece la altă instituție de Stat, județ sau comună, respectându-se, la numire, gradul pe care funcționarul l-a avut la Serviciul Social.

Toate dispozițiile din decretul-lege pentru organizarea și funcționarea „Străzii Țării” (promulgată cu înaltul decret regal Nr. 3¹²⁴ din 7 Octombrie 1937 și publicată în Monitorul Oficial Nr. 233, partea I din 8 Octombrie 1937), privitoare la funcționarii detașați din învățământ sau din alte ministere sau instituții de Stat (art. 12 și 14 din decretul-lege „Straja Țării”), se aplică și Serviciului Social.

CAPITOLUL VIII

Buget; local

Art. 23. — Bugetul Serviciului Social constituie un buget autonom, care se supune spre aprobare Consiliului superior de îndrumare.

Cheltuielile din bugetul Serviciului Social se aprobă, conform prevederilor bugetare, de către președintele comitetului permanent de conducere și administrare.

Fondurile Serviciului Social sunt alcătuite din:

1. Subvențiile anuale date de Stat și de Ținuturi.
2. O contribuție de 2 la sută din veniturile ordinare ale comunelor.
3. Veniturile publicațiilor proprii și ale altor întreprinderi.
4. Donații și legate.

Toate aceste venituri se depun într'un cont special, la Banca Națională, constituind „Fondul Serviciului Social”.

Statul, Ținuturile și comunele vor pune la dispoziție localurile necesare instituției Serviciului Social.

Correspondența instituției Serviciului Social este scutită de taxe poștale.

CAPITOLUL IX

Dispoziții finale

Art. 24. — Un regulament de organizare și funcționare a Serviciului Social se va alcătui de această instituție prin organele ei de conducere în termen de maximum 3 luni, dela publicarea acestei legi.

Art. 25. — Fundația Culturală Regală „Principele Carol” este însărcinată cu aplicarea Serviciului Social prevăzut în legea de față.

Dat, în Sinaia, la 13 Octombrie 1938.

CAROL

Președintele Consiliului de Miniștri,

Miron,

Patriarhul Românei

Ministrul Internelor

și ministrul educației naționale
ad-interim,

Armand Călinescu

Ministrul justiției,
Victor Iamandi

In marginea numărului de față al „Transilvaniei“ și al celui viitor. Din regretabile motive de ordin material, împotriva voinței și avântului nostru, numărul 5-6 al buletinului apare de abia acum încheind anul 1938 al apariției „Transilvaniei“. Am închinat acest număr Adunării generale dela Abrud care nu putea lipsi din cronica revistei noastre, publicând deocamdată numai discursul dlui președinte al „Astrei“ și o dare de seamă asupra felului cum au decurs ședințele. In numerele ce vor urma — în marginea posibilităților — vom înregistra și alte meritoase ecouri dela acea Adunare.

Numărul 1/1939 al „Transilvaniei“ va fi — în mare parte — închinat colaborării „Astrei“ cu „Serviciul Social“ cuprinzând o prezentare desvoltată a ședinței festive a comitetului central dela 28 Ianuarie la care au luat parte și a vorbit expunând documentat și călduros principiile Legii Serviciului Social, dl Ministru D. Gusti, un Apel al dlui prof. Iuliu Moldovan, președintele nostru, urmând apoi articole și studii îndrumătoare scrise de directorii și inspectorii finiturilor ardelenesti și băntăjeni, ca și de alți colaboratori distinși ai revistei noastre.

Al. D.

Bibliografie.

Reviste, ziare :

- „L Europa Orientale“, fasc. 3—12.
- „Hotarul“, Nr. 3—12.
- „Viața Basarabiei“, 3—11.
- „Satul“, Nrii 89—98, 1939—99.
- „Cultura Creștină“, Nrii 1—11, 1, 2.
- „Scântea“, Nr. 1—5, 6—12.
- „Ramuri“, Nr. 4, 6—12.
- „Arhiva“, 1—4.
- „Cele trei Crișuri“, 3—12.
- „Răsăritul“, 1—12.
- „Isvorașul“, 2—10.
- „Innoirea“, 13—24, 1—5, 7, 8, 1939, 9.
- „Rev. Teologică“, 4—8, 10, 11, 12, 1938, 1, 2—3.
- „Viața Creștină“, 6, 7, 14—32, 34, 35, 1938, 1—4.
- Converbiri Lit. 1—5, 6—10, 11—12.
- „Neamul Rom. pt. popor“, 7—13, 16—18, 24, 1938, 1—2, 3.
- „Timocul“, 7—10.
- „Făt Frumos“, 1—5, 6.
- „Gazeta Cărților“, 19—22, 1—10.
- Rev. St. V. Adamache, 1—3, 4.

- „Luceafărul“, 3—12.
- „Gregorianu M.“, 1—4.
- „Speranță“, 10.
- „Școala Țăranului“, 1—2.
- „Economia“, 5.
- „Népünk és Nyelvünk“, 1—2.
- Șoimii Carpaților, 2—3.
- „Sic Cogito“, 1, 4, 5—8, 9, 10—12, 1939—1.
- „Viața Literară“, 14.
- „Acțiunea Cooperatorilor“, 1—7.
- „România Aeriană“, 2—3, 5, 6—10.
- Orientalia Cristiania, 111.
- Buletinul Inst. Econ. Rom., 7—9.
- „Arhivele Olteniei“, 92—94.
- Renașterea Basarabiei, 2—8.
- „Curentul Bacăului“, 210.
- „Unirea“, 15, 26, 27, 28, 1938; 5/939

Cărți :

- „Haplea la stăpân“.
- „Cu privire la Eminescu“, Barbu Lăzăreanu.
- „Cu privire la Asachi și Heliade“.

„Școala Românească Dobrogeană“, Helgiu V.

„Anuarul Liceului Comercial de băieți din Arad“.

„Soc. pt. cult. și Lit. Română în Bucovina“, Dare de seamă.

„Jertfa zidirii la „Ucrainieni și la Ruși“.

„Oameni din Sălaj“, I. Ardeleanu Senior.

„Datoria preotului către limba bisericească Scriban.

„Conferințele Extensiunii Academice“ anul 1936—37.

„Concordia“, Oct. Lupăș.
„Fundajia Cult. Reg. Principele Carol 1934—1938.

„Pedagogi rom. Contemporani“, Dr. H. Brandsch.

„Ephemeris Dacoromana“ annuario della scuola Rom. di Roma.

„Cu privire la traduceri și traducători“, Barbu Lăzăreanu.

„Cu privire la Teatru“. Barbu Lăzăreanu.

„Cultura Românească“, Catalog.

Sumarul buletinului de tehnică a culturii „Transilvania“

Anul 1938*)

Articole de fond:

	M. S. Regina Maria a României — —	3-4;	
<i>Dima Al.:</i>	În fața unui nou an — — — —	1;	1
<i>D. Al.:</i>	Adunarea generală dela Abrud (11, 12 și 13 Septemvrie) — — — —	5-6;	251
<i>Moldovan Dr. Iuliu:</i>	Apel — — — —	2;	65
<i>Moldovan Dr. Iuliu:</i>	Cuvântul Președintelui „Asociațiunii” la adunarea generală dela Abrud — —	5-6;	241
<i>Preda Dr. Gh.:</i>	„Astra” și despoliticianizarea — —	2;	68

Figuri și fapte pilduitoare din trecut.

<i>Ardeleanu Ioan:</i>	Din frământările Românilor Sălăjeni —	1;	10
<i>Bologa Dr. V.:</i>	Inceputurile revoluției din 1848/49, în jud. Alba — — — —	2;	73
<i>P. H. P.:</i>	Politicianizarea infierată de „Astra” —	2;	71
<i>Preda Gh. Dr.:</i>	Etica creștină în opera culturală a lui V. Goldiș — — — —	1;	4

Indrumări culturale.

<i>Agârbiceanu I.:</i>	Generația de azi în clădirea României Mari	1;	16
<i>Breazu I.:</i>	Carența elementului conducător rural —	1;	22
<i>Breazu I.:</i>	Români cari nu vorbesc românește —	2;	84
<i>Chelcea Ion:</i>	Obicei, Comunitate, Cultura poporului	2;	88
<i>Dima Al.:</i>	Noi probleme ale școlii țărănești —	1;	26
<i>Dima Al.:</i>	Noua așezare Constituțională și „Astra”	2;	78
<i>Teculescu Horia:</i>	O propunere — — — —	2;	80

*) Prima cifră indică numărul revistei, a doua numărul paginilor.

Pagina eugenică, demografică și biopolitică.

<i>Comșia Dr. Ovidiu :</i>	Biopolitică și învățământ — — — —	1 ;	34
" " "	Biopolitică și învățământ II. — — —	2 ;	101
<i>Făcăoaru Dr. I. :</i>	Inteligența naturală în raport cu clasele sociale — — — — —	1 ;	1
<i>Râmneanșu Dr. P. :</i>	Speranța medie de a trăi — — — —	1 ;	38

Material pentru conferințe, șezători, etc.

<i>Agârbiceanu I. :</i>	Noua constituție — — — — —	2 ;	104
<i>Popescu I. Dr., Sibiu :</i>	Scrisul bolnav și sănătos — — — —	2 ;	113
<i>Voicu Sev. :</i>	Optimismul literaturii ardelenene — — —	1 ;	45

Din activitatea „Astrei” culturale

<i>B. I. :</i>	Străbătând despărțămintele — — —	2 ;	50
<i>Moga Dr. Gh. :</i>	Activitatea Comitetului Central — —	3-4 ;	133
<i>Moldovan Dr. I. și Băilă N. :</i>	Convocare — — — — —	3-4 ;	129
<i>Moldovan I. :</i>	Introducere — — — — —	3-4 ;	131
" * "	Activitatea Secțiunilor literare-științifice ale „Astrei” — — — — —	3-4 ;	145
* * *	Activitatea despărțămintelor — — —	3-4 ;	152
* * *	Bilanț general al „Asociațiunii” pe a. 1937	3-4 ;	189
* * *	Bilanț general al Internatului de fete al Asociațiunii pe anul 1937/38 — — —	3-4 ;	206
* * *	Proiect de buget pe anul 1939 — —	3-4 ;	210
* * *	Tabloul bursierilor „Asociațiunii” pe anul 1937/38 — — — — —	3-4 ;	228
* * *	Tabloul sumar al conf. și preleg. populare după materiile adnotate — — — —	3-4 ;	231
* * *	Tabloul sumar al conf. și preleg. pop. al bibliotecilor pop. și al desp. central jud și de plasă cu prezența lor — — —	3-4 ;	232
* * *	Tabloul membrilor decedați — — —	3-4 ;	235
* * *	Tabloul sumar al membrilor „Asociațiunii” pe 1937/38 — — — — —	3-4 ;	236

Material informativ și cronici.

<i>B. I. :</i>	Străbătând despărțămintele — — —	2 ;	121
<i>D. Al. :</i>	Bustul lui Coriolan Brediceanu la Lugoj	1 ;	56
<i>D. Al. :</i>	Planul de organizare al școalelor țărănești al Regionalei Banat a „Astrei” — —	1 ;	62
<i>D. Al. :</i>	O nouă școală țărănească la Oravița —	1 ;	63
<i>D. Al. :</i>	Revista regionalei bănățene : „Lucefărul”	1 ;	63
<i>D. Al. :</i>	Reorganizarea desp. Câmpeni — — —	2 ;	225
<i>D. Al. :</i>	Desp. Abrud — — — — —	2 ;	125

<i>D. Al.:</i>	Școala țărănească a desp. Tg.-Săcuiesc —	2;	125
<i>D. Al.:</i>	Școlile țărănești ale desp. Ocland —	2;	125
<i>D. Al.:</i>	Cu fruntea ridicată — — — — —	2;	126
<i>D. Al.:</i>	Șoimii Carpaților — — — — —	2;	127
<i>D. Al.:</i>	Congresul Federației Societăților Culturale din Arad — — — — —	2;	127
<i>D. Al.:</i>	„Lucefărul“ — — — — —	2;	128
<i>D. Al.:</i>	Izvoarașul — — — — —	2;	128
<i>D. Al.:</i>	In marginea numărului de față al „Tran- silvaniei“ — — — — —	5-6;	265
<i>D. Al.:</i>	Nr. 1/1939 al „Transilvaniei“ — — —	5-6;	265
<i>P. H. P.:</i>	Agatha Bârsescu a împlinit 75 de ani —	1;	56
<i>P. H. P.:</i>	Muzeul regional al desp. Brașov și do- natorul lui — — — — —	1;	58
<i>P. H. P.:</i>	„Vatra“ — — — — —	2;	123
* * *	Universitatea populară a desp. Sibiu —	1;	60
* * *	„Sectarii“ roman de Agârbiceanu — —	1;	64
* * *	Bibliografie — — — — —	1;	64
* * *	Convocarea Președintelui — — — — —	2;	121
<i>Redacția:</i>	Morții Comitetului central — — — — —	1;	56
* *	O nouă ctitorie regală: Legea Serviciului Social — — — — —	5-6;	257

